

ПРОЕКТ

Комітет Верховної Ради України
з питань культури і духовності

КУЛЬТУРА В УКРАЇНІ. РЕФОРМА

загальні засади

Концепція

Київ, 2015

ЦІЛІ РЕФОРМИ

ЦІЛІ РЕФОРМИ

Розробка сучасного, актуального законодавства, яке б забезпечувало можливість розвитку культурної сфери України, враховувало сьогоднішній стан культури та впроваджувало докорінні реформи галузі.

Напрямки реформ

реформа державного адміністрування	загальна децентралізація культурних процесів, реформування відповідальних державних установ та підтримка недержавних культурних установ, що лобіюють інтереси середовища;
адаптація до законодавства ЄС	адаптація національного законодавства в сфері культури до норм і правил, прийнятих в країнах Європейського співтовариства;
реформа фінансування галузі	широке залучення небюджетних коштів для фінансової підтримки галузі і створення передумов для створення нових культурних явищ і об'єктів;
удосконалення системи підтримки українського продукту	удосконалення механізму квотування присутності українського продукту в телерадіопросторі, запровадження окремих квот для нових аудіовізуальних продуктів та вистав

ПРИНЦИПИ РЕГУЛЮВАННЯ :

- **зменшення державного впливу та втручання в управління об'єктами культурної сфери;**
- **запровадження прозорого розподілу державних коштів на конкурсних засадах, що забезпечить можливість отримання фінансування як державними/комунальними, так і приватними закладами культури;**
- **посилення державного захисту українських виробників аудіовізуальної продукції шляхом запровадження стимулів для поширення українських творів в джерелах масової інформації та створення ефективного механізму контролю за дотриманням квот на телебаченні, в радіоефірі та в кіновиробництві;**
- **популяризація української культури за кордоном;**
- **впровадження інструментів державно-приватного партнерства для здійснення культурологічних проєктів**

СФЕРИ РЕФОРМУВАННЯ

- книговидавнича справа;
- бібліотечна справа;
- охорона культурної спадщини;
- архіви;
- театральна діяльність;
- кінематографія;
- музеї.

**ЗМІНА БАЗОВИХ ПРИНЦИПІВ
ЗАЛУЧЕННЯ КОШТІВ ДЛЯ
ФІНАНСУВАННЯ КУЛЬТУРИ**

Пряме фінансування культури:

- кошти Державного та місцевих бюджетів (бібліотеки, музеї, об'єкти культурної спадщини, частково театри та книговидання);
- кошти, отримані від запроваджених спеціальних зборів з користувачів аудіовізуальної продукції, для фінансування виробництва та промоції нової аудіовізуальної продукції (збір на розвиток кінематографу);
- кошти, отримані від запроваджених спеціальних зборів з продажу алкогольної, слабоалкогольної продукції та тютюну, для фінансування закладів культури та культурних проєктів (збір на розвиток культури);
- кошти, отримані від відрахувань з операторів лотерей, що спрямовуються на фінансування культури;
- стимулювання спільного кіновиробництва з кіностудіями інших країн.

Непряме фінансування культури:

- створення системи податкових пільг для господарських операцій, спрямованих на підтримку культурних закладів та проектів з боку приватних осіб (як спонсорська допомога, так і реклама, PR, маркетинг);
- зменшення ставки ПДВ для операцій, пов'язаних з фінансуванням кіновиробництва, театральних постановок та видання книг українською мовою;
- звільнення від оподаткування операцій з отримання закладами культури або державними фондами пожертв від приватних осіб;
- надання платникам податків права перераховувати в межах 2% належних з них податкових платежів на підтримку культури до спеціальних фондів;
- створення спеціальної економічної зони (КіноПарк) на базі Кіностудії імені О. Довженка та Одеської кіностудії;
- надання закладам культури права займатись окремими видами господарської діяльності, що відповідає їх статутним завданням;
- створення сприятливих умов для діяльності недержавних фондів щодо фінансування культури.

**ЗМІНА БАЗОВИХ ПРИНЦИПІВ
РОЗПОДІЛУ КОШТІВ ДЛЯ
ФІНАНСУВАННЯ КУЛЬТУРИ**

Розподіл зібраних коштів

- **спрямування виділених бюджетних коштів регулюється Міністерством культури;**
- **розпорядником коштів, отриманих для фінансування кіновиробництва (збір на розвиток кінематографу, пожертви приватних осіб) є Український інститут кінематографу (спеціальна установа, що утворюється в результаті реформування Держкіно), яке спрямовує їх відповідно до рішення незалежної, спеціальної конкурсної комісії на підставі прозорих критеріїв, та в порядку, передбаченому законом;**
- **розпорядником коштів, отриманих для фінансування культури за позабюджетними програмами (крім кінематографічних) є Міністерство культури та відповідні Інститути, що створюються за новим законом.**

ОПТИМІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ КУЛЬТУРИ

РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ КІНЕМАТОГРАФУ

РЕФОРМА ДЕРЖКІНО

- **перетворення Держкіно в Український інститут кінематографу – спеціальну установу з обмеженим державним впливом, яка розпоряджатиметься зібраними на кіновиробництво коштами;**
- **директор Інституту призначається на посаду Міністром культури з кандидатур, запропонованих кіноіндустрією;**
- **контроль за діяльністю Інституту та директора здійснює Рада Інституту, що формується з кандидатів, запропонованих кіноіндустрією, об'єднаннями платників збору на розвиток кінематографу (кінотеатри, телеорганізації, провайдери програмної послуги, оператори телекомунікацій, що надають послуги VoD, дистриб'ютори) та одним членом, делегованим Міністром культури.**

Український інститут кінематографу:

- виступає розпорядником коштів, зібраних на підтримку кінематографу (збори, пожертви тощо);
- приймає рішення про фінансування тих чи інших кінопроектів на підставі експертних висновків;
- організовує прозорі конкурси щодо кінематографічних проектів, що отримують фінансову підтримку Інституту;
- формує закриті колегії незалежних експертів, що розглядають конкурсні заявки щодо отримання фінансування, та забезпечує їх неупередженість та прозорість процедур;
- визначає критерії для визнання тих чи інших фільмів "національним фільмом" та контролює їх дотримання;
- видає, анулює державні прокатні посвідчення;
- веде реєстр національних фільмів, показ яких зараховується до державних квот на телебаченні та в кінотеатрах;
- забезпечує промоцію національних фільмів в Україні та поза її межами;
- організовує кінофестивалі з метою просування українського кіно до глядача;
- здійснює підтримку кінопрокату українських фільмів в кінотеатрах.

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТУ

- кошти виділяються спеціальною комісією на конкурсних умовах;
- склад комісії формується в довільному, випадковому порядку;
- держава не має впливу ні на склад комісії, ні на рішення кожного з її членів;
- комісії формуються за декількома жанрами (наприклад, члени комісії з дитячих фільмів не оцінюють авторське "складне" кіно і навпаки);
- остаточне рішення щодо фінансування з боку Інституту приймає Директор;
- директор Інституту може бути звільнений з посади за поданням Ради Інституту через ненапежне, на думку Ради, виконання ним своїх обов'язків.

ПІДТРИМКА АУДІОВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

- підсилення законодавчого нагляду за дотриманням вимог щодо ефірних квот українського відео- та музичного продукту;
- запровадження додаткових квот на "нову" національну аудіовізуальну продукцію (фільми та передачі, створені не пізніше ніж за 5 років до дати трансляції);
- забезпечення рекламної підтримки українському кіно в ЗМІ та іншими рекламними засобами;
- надання пільг рекламним, маркетинговим та PR-агенціям, які надають безоплатну промоційну підтримку українським кіновиробникам;
- запровадження відкритого реєстру національних фільмів (в тому числі створених на умовах ко-продукції), використання яких враховується в державні квоти;
- створення сприятливих умов для ко-продукції, що забезпечить можливість українським суб'єктам кінометрографії, співпрацювати з видатними світовими режисерами, сценаристами, відомими кіностудіями тощо.

РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ КНИГОВИДАННЯ

УТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ КНИГИ

З метою підтримки української літератури та бібліотечної справи засновується Український інститут книги.

- Інститут книги - спеціальна установа, завданням якої є сприяння розвитку сучасної української літератури, популяризація літературної спадщини, а також створення умов для розвитку і популяризації української мови та української книги в Україні та за кордоном;
- директор Інституту книги призначається Міністром культури за прозорими процедурами на підставі відкритого конкурсу;

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ КНИГИ

- виступає розпорядником коштів, виділених на розвиток книговидавництва (як бюджетних, так і залучених від приватних осіб);
- стає виконавцем державної програми "Українська книга";
- займається розвитком та популяризацією бібліотек;
- організовує переклади української літератури на інші мови;
- сприяє розповсюдженню української книги в Україні та світі;
- організовує українські стенди на міжнародних книжкових ярмарках;
- допомагає реалізації освітніх програм для бібліотекарів;
- патрує випуск літературних журналів на конкурсних засадах.

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АУДІОВІЗУАЛЬНИХ АРХІВІВ

Забезпечення збереження архівного фільмофонду

Створення на базі Національного центра Олександра Довженка української мультимедійної бібліотеки аудіовізуальної продукції – електронного каталогу української музики, фільмів і телепередач.

Національний центр, крім іншого:

- займається оцифруванням кіноархіву та створення електронних копій високої технічної якості;
- адмініструє веб-сайт, на якому на платній або безоплатній основі розповсюджуються відео та аудіотвори, авторські майнові права на які належать державі (державним телерадіоорганізаціям, кіностудіям, театрам тощо);
- збирає кошти від розпорядження авторськими майновими правами держави.

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ІСТОРИЧНИХ АРХІВІВ

Оновлення політики доступу до історичних архівів

Створення на базі Українського інституту національної пам'яті сучасного архівного фонду, що містив би в собі документи про український визвольний рух, Голодомор, політичні репресії.

Інститут Національної пам'яті:

- отримує в розпорядження документи відомчих і центральних архівів, та архівів радянських спецслужб, і проводить їх систематизацію та оцифрування з метою подальшої публікації на спеціальному сайті;
- здійснює проектування та створення наративних музеїв української історії.

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

УТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ІНСТИТУТУ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Утворюється Національний інститут культурної спадщини, основними цілями якого, зокрема, є:

- реалізація завдань щодо охорони культурної спадщини, передбачених Законом про охорону культурної спадщини;
- здійснення популяризації українських пам'ятників за кордоном;
- створення веб-сайту на мовах всіх країн ЄС з описами та фото українських пам'ятників;
- координація волонтерів в їх діяльності з охорони, захисту та відновлення об'єктів культурної спадщини.

РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ ТЕАТРІВ

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ РЕФОРМИ ТЕАТРІВ

- створення ефективних механізмів підтримки національних, державних, місцевих театрів, а також приватних театральних ініціатив
- проведення відкритих, прозорих конкурсів на зайняття посади директорів театрів;
- перехід до фінансування постановок на грантових засадах, за результатами відкритих, прозорих конкурсів;
- встановлення прозорої системи пріоритетів, на підставі яких держава виділяє фінансування;
- підтримка незалежних, недержавних театрів, в тому числі шляхом участі в державних програмах фінансування;
- запровадження конкурсів сценаріїв для молодих сценаристів;
- запровадження грантів на випуск теле-, радіопередач чи серій статей в популярних медіа, щодо популяризації театру;
- підтримка театральної освіти;
- підтримка дитячих аматорських театрів при школах.